

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖

E-mail: Bio53@hotmail.com, doae_pmd@hotmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๖ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๓๘,๕๖๑,๖๖๗.๓๙ ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ แมลงบัว พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดเลย รวมจำนวน ๑๑,๕๗๑.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๐,๑๒๒.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑,๔๔๙.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๑๕.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๑๑,๕๕๖.๐๐ ไร่

๒.๒ หอยเชอรี่ พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสตูล ปทุมธานี และจังหวัดปัตตานี รวมจำนวน ๑๘๗.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๕ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๖๗.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๑๒๐.๐๐ ไร่

๒.๓ โรคไหม้ข้าว พื้นที่ระบาด ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี หนองบัวลำภู อุบลราชธานี ลำพูน และจังหวัดสงขลา รวมจำนวน ๔๕๑.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๑๒ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๒๓.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๗๔.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๔๒๙.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๒๒.๐๐ ไร่

๒.๔ โรคขอบใบแห้ง พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี พิษณุโลก และจังหวัดเชียงราย รวมจำนวน ๑๔.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๑.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๒.๐๐ ไร่

๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๑๑.๐๐ ไร่

๓. การดำเนินงานในพื้นที่ระบาด

๓.๑ การควบคุมแมลงบัว

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบ ติดตามการระบาดและประชาสัมพันธ์เตือนให้เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงสำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดอย่างใกล้ชิด ในพื้นที่ที่พบการระบาดช่วงระยะกล้าและแตกกอเกษตรกรคาดว่าจะไม่ได้รับผลผลิตได้ดำเนินการไถทำลายแปลงที่พบการระบาด และให้ปุ๋ยให้น้ำเตรียมการเก็บเกี่ยวในแปลงที่มีอายุพร้อมเก็บเกี่ยวเนื่องจากเกษตรกรยังคาดว่าจะได้รับผลผลิต

๓.๒ การควบคุมหอยเชอรี่

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบ และทำลายหอยเชอรี่โดยแนะนำให้เกษตรกรเก็บไปรับประทาน หรือแนะนำเอาเนื้อหอยเชอรี่ไปจำหน่าย เนื่องจากมีราคาต่อข้างดี และมีการสอนเกษตรกรทำน้ำหมักจากหอยเชอรี่ พร้อมให้ความรู้และแนะนำวิธีการ

ป้องกันกำจัดแก่เกษตรกร หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมโรคไหม้ข้าว

๓.๓.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าวแก่เกษตรกรด้วยวิธีการแบบผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาจากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่แปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดโดยทันที

๓.๓.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๓.๔ การควบคุมโรคขอบใบแห้ง

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบการทำลายของโรคขอบใบแห้ง และให้คำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดการระบาดของโรคขอบใบแห้งแก่เกษตรกรที่พบการระบาดในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์เตือนเกษตรกรเฝ้าระวังในแปลงปลูกข้าวของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเข้าทำลายของโรคขอบใบแห้ง ในพื้นที่ที่พบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1. แมลงบัว	<ol style="list-style-type: none"> กำจัดวัชพืชรอบแปลงนา เช่น ข้าวป่า หญ้าข้าวนก หญ้าไซ หญ้าแดง หญ้าชันกาด และหญ้านกกสีชมพู ก่อนตกกล้าหรือหว่านข้าวเพื่อทำลายพืชอาศัยของแมลงบัว ภาคเหนือ ควรปลูกข้าวหรือปักดำช่วงวันที่ 15 กรกฎาคม - สิงหาคม หรือปรับวิธีปลูกโดยการปักดำ 2 ครั้ง เพื่อลดความรุนแรงที่เกิดจากการทำลายของแมลงบัว หลังปักดำจนถึงข้าวอายุ 45 วัน ส่วน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรปลูกหรือปักดำระหว่างเดือนมิถุนายน - 15 กรกฎาคม ไม่ควรปลูกข้าวโดยวิธีหว่านหรือปักดำถี่ (ระยะปักดำ 10x15 และ 15x15 เซนติเมตร) ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการระบาดของแมลงบัวเป็นประจำ ทำลายตัวเต็มวัยที่บินมาเล่นแสงไฟตามบ้านช่วงเวลาตั้งแต่ 19:00-21:00 น. โดยใช้ไม้ตีแมลงวัน ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงใดๆ ในการป้องกันกำจัดแมลงบัวเนื่องจากไม่ได้ผลและยังทำลายศัตรูธรรมชาติ
2. หอยเชอร์รี่	<ol style="list-style-type: none"> เลือกวิธีปักดำข้าวโดยใช้ต้นกล้า อายุ 25 - 30 วัน ช่วงเตรียมดินให้ทำร่องน้ำเตี้ยรอบแปลงเพื่อล่อให้หอยมารวมกันและเก็บทำลาย ทุกครั้งที่สูงน้ำเข้านา ใช้ฝือกกั้นสระและหอยขนาดใหญ่ก่อน แล้วกั้นตามอีกชั้นด้วยตาข่ายตาถี่ หมั่นเก็บหอยและสระออกเพื่อไม่ให้กีดขวางทางน้ำเข้า กำจัดหอยและกลุ่มไข่จากฤดูกาลที่แล้ว และป้องกันหอยใหม่ที่จะเข้ามา โดยให้ปักไม้ไผ่ตามข้างคันนา เพื่อล่อให้หอยมาไข่แล้วเก็บออกไปทำลาย

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	5. เก็บตัวหอยและกลุ่มไข้อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง อาจใช้พีช เช่น โบมะละกอล่อ เพื่อให้หอยมารวมกันและเก็บทำลายได้ง่าย 6. ใช้ศัตรูธรรมชาติของหอย เช่น ปล่อยเปิดไล่ทุ่งลงกินหอย (หลังจากเก็บเกี่ยวหรือก่อนทำนา) 7. การใช้สารกำจัดหอย ได้แก่ - กากเมล็ดชา ใช้หว่านในนาข้าว อัตรา 3 กิโลกรัมต่อไร่ - นิโคซาไมด์ (Nicorsamide) 70% WP อัตรา 50 กรัมต่อไร่ - เมทัลดีไฮด์ (Metaldehyde) 5 % GB เป็นเหยื่อพิษสำเร็จรูปอัดเม็ดใช้หว่านในอัตรา 0.5 - 1 กิโลกรัมต่อไร่
3. โรคไหม้ข้าว เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา <i>Pyricularia oryzae</i>	1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวแนะนำให้ใช้ชีวภัณฑ์ ดังนี้ - ฟันเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลีส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก - ฟันเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร 3. ถ้ามีความจำเป็นใช้สารเคมี แนะนำให้พ่นเฉพาะบริเวณที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สารเคมีที่แนะนำมี ดังนี้ - อิติเฟนฟอส (Edifenphos) 50% EC อัตรา 20 - 25 มิลลิลิตร - บลาสติซิน - เอส (Blasticidin-s) 2% EC อัตรา 20- 25 มิลลิลิตร - ไตรไซคราโซล (Tricyclazole) 75% WP อัตรา 10- 16 กรัม โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลับกลุ่มสารเพื่อป้องกันเชื้อราสร้างความต้านทาน
4. โรคขอบใบแห้ง เชื้อสาเหตุ : เชื้อแบคทีเรีย <i>Xanthomonas oryzae</i> pv. <i>oryzae</i> (ex Ishiyama) Swings et al.	1. ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 และพันธุ์กข23 2. ไม่ควรระบายน้ำจากแปลงที่เป็นโรคไปสู่แปลงอื่น 3. ใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันการเกิดโรค เช่น เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลีส) หากพบอาการของโรครุนแรงให้พ่นทุก 7 วัน หรือคลุกเมล็ดก่อนการปลูก อัตราตามฉลากแนะนำ 4. ควรเฝ้าระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้อย่าง พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 กข6 เหนียวสันป่าตอง พิษณุโลก 2 5. เมื่อเริ่มพบอาการของโรคบนใบข้าว แนะนำให้ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช ดังนี้ - ไอโซโพรไทโอเลน (Isoprothiolane) - คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ (Copper hydroxide) 77% WP - สเตร์พโตมัยซินซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ - ไตรเบซิคคอปเปอร์ซัลเฟต (Tribasic Coppersulfate) 34.5% W/V SC โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นตามอัตราที่ระบุในฉลาก

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๙ มกราคม ๒๕๖๖

ภาคกลาง และภาคตะวันออก ระวัง หอยเชอรี่ โรคขอบใบแห้ง โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

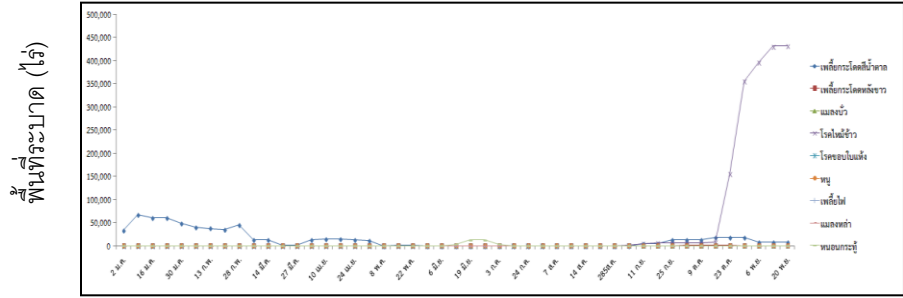
ภาคเหนือ ระวัง แมลงบัว หอยเชอรี่ โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

ภาคใต้ ระวัง แมลงสีง แมลงบัว หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว หอยเชอรี่ และโรคไหม้ข้าว

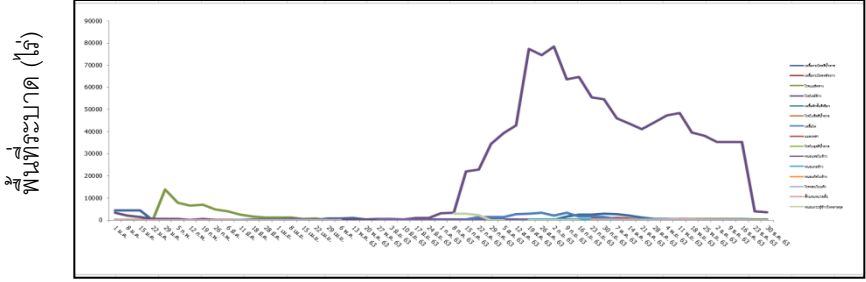
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง หนอนห่อใบข้าว หอยเชอรี่ โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันตก ระวัง หนอนห่อใบข้าว หอยเชอรี่ และโรคไหม้ข้าว

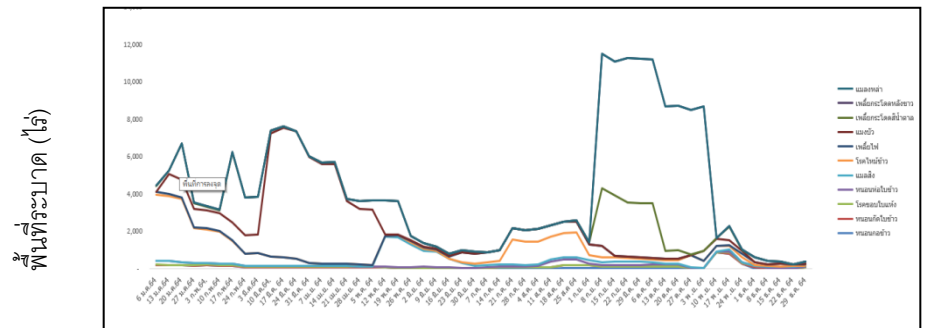
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว ระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

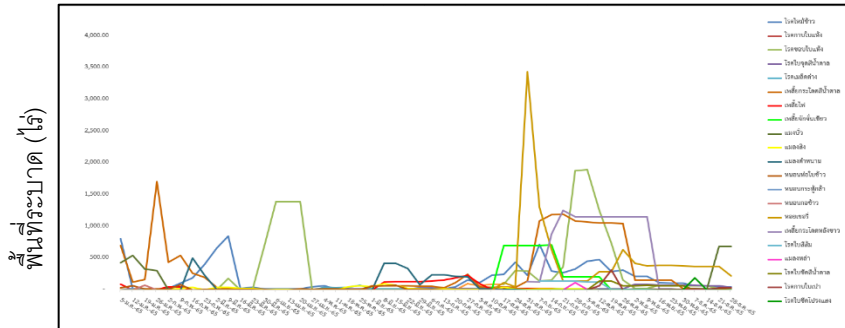
ปี ๒๕๖๒

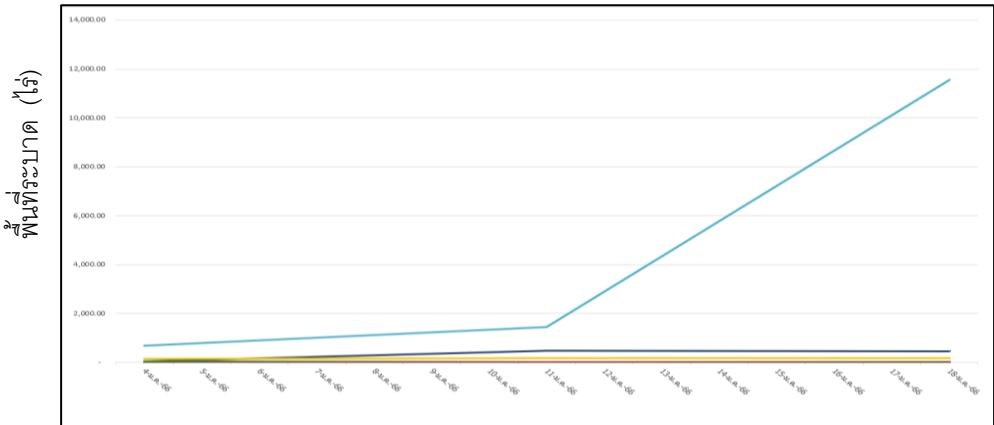
ปี ๒๕๖๓

ปี ๒๕๖๔

ปี ๒๕๖๕

ปี ๒๕๖๖

	แมลงดำ	๑๑,๕๗๑.๐๐ ไร่
	หอยเชอร์รี่	๑๘๗.๐๐ ไร่
	โรคไหม้ข้าว	๔๕๑.๐๐ ไร่
	โรคขอบใบแห้ง	๑๔.๐๐ ไร่